NORAKSTS
Lieta Nr. A42459507
AA43-1414-10/10

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2010.gada 25.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja M.Osmane,
tiesneses S.Gintere un V.Zommere

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „DnB Nord Līzings" pieteikumā par Ekonomikas ministrijas 2007.gada 16.februāra lēmuma Nr. 6100-07-2289 atcelšanu daļā sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „DnB Nord Līzings" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 23.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2006.gada 11.maijā Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – PTAC) tika saņemts *V.P.* (turpmāk arī – patērētāja) iesniegums, kurā lūgts izvērtēt *V.P.* un SIA „DnB Nord Līzings" (turpmāk arī – pieteicēja) noslēgto finanšu līzinga līgumu Nr.03478, kā arī pirkuma līgumu Nr.03478, ko *V.P.* noslēgusi ar SIA „Tehauto Latgale" par transportlīdzekļa *Dacia Logan* iegādi.

[2] PTAC 2006.gada 24.novembrī pieņēma lēmumu Nr.39-lg, ar kuru pieteicējai uzdots turpmāk minētais.

[2.1] Pārtraukt pildīt pieteicējas un patērētājas 2005.gada 27.jūlijā noslēgtā finanšu līzinga (nomas pirkuma) līguma Nr.03478 (turpmāk – Līzinga līgums) netaisnīgos 2.2., 3.4. un 3.11.apakšpunktu noteikumus un Līzinga līguma Speciālajos noteikumos iekļauto šķīrējtiesas klauzulu, kā arī patērētājas 2005.gada 27.jūlijā noslēgtā pirkuma līguma (turpmāk – Pirkuma līgums) par vieglās automašīnas *Dacia Logan* iegādi no SIA „Tehauto Latgale" 4.2.punkta noteikumus;

[2.2] pārtraukt pildīt identiska satura noteikumus ar citiem patērētājiem noslēgtajos finanšu līzinga līgumos;

[2.3] mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas grozīt iepriekš norādītos Līzinga līguma un Pirkuma līguma noteikumus, kā arī Līzinga līguma 7.4.apakšpunkta noteikumus attiecībā uz līzinga maksājumu pirmstermiņa atmaksu;

[2.4] sniegt Patērētāju tiesību aizsardzības centram informāciju par šā lēmuma izpildi.

[3] Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu, Ekonomikas ministrija (turpmāk arī – atbildētāja) ar 2007.gada 16.februāra lēmumu Nr.6100-07-2289 (turpmāk arī – pārsūdzētais lēmums) PTAC 2006.gada 24.novembra lēmumu Nr.39-lg atstāja negrozītu, norādot turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk – PTAL) 6.panta trešās daļas 8.punkts skatāms kopā ar citām PTAL iekļautajām normām. Par netaisnīgiem saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 1.punktu atzīstami arī tādi līguma noteikumi, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, kas nostiprināts PTAL 5.pantā. Ņemot vērā minēto, līguma noteikums, kas paredz strīda izskatīšanu vispārējās jurisdikcijas tiesā vai šķīrējtiesā pēc prasītāja izvēles, tāpat kā līguma noteikums, kas paredz strīda izskatīšanu tikai šķīrējtiesā, rada būtisku neatbilstību pušu saistībās un pienākumos par sliktu patērētājam un nostāda to neizdevīgā stāvoklī, jo gadījumos, kad prasītāja ir pieteicēja, patērētājam nav nekādu iespēju izvairīties no šķīrējtiesas procesa.

Saskaņā ar PTAL 6.panta piekto un septīto daļu, iekļaujot līgumā, ko slēdz ar patērētāju, netaisnīgus līguma noteikumus, par tiem ir nepieciešama atsevišķa apspriešana un ar patērētāja parakstu vien nepietiek, lai apgalvotu, ka patērētājs šādiem līguma noteikumiem ir piekritis. Fakts, ka šķīrējtiesas klauzula ir iekļauta Līzinga līguma Speciālajos noteikumos, lai vērstu uz to patērētāju uzmanību, neizslēdz PTAL prasību apspriest netaisnīgus līguma noteikumus atsevišķi.

[3.2] Saskaņā ar Līzinga līguma 2.2.apakšpunkta noteikumu patērētājam ir jāuzņemas atbildība par svešu saistību neizpildi, kā arī zaudējumiem, kas radušies šīs saistības neizpildes rezultātā. Pirkuma līgums ir noslēgts starp pieteicēju kā pircēju, SIA „Tehauto Latgale" kā pārdevēju un patērētāju kā līzinga ņēmēju, un ar Pirkuma līgumu pārdevējs pārdod preci pircējam par noteiktu summu. Saskaņā ar tiesību doktrīnu zaudējumu atlīdzības saistība rodas starp zaudējumu nodarītāju, kurš šajā saistībā ir parādnieks, un zaudējumu cietēju, kas ir kreditors. Tādējādi, ja pārdevējs pilda savas saistība nepienācīgi, tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību ir pircējam, nevis līzinga ņēmējam, jo tieši pircējs ir kreditors, kas maksā pirkuma maksu par preci. Patērētājai nevar uzlikt par pienākumu atlīdzināt pārdevēja nodarītus zaudējumus, ja viņa nav vainojama pārdevēja rīcībā.

Ņemot vērā minēto, pieteicējai nav tiesību ierobežot savu likumā noteikto atbildību atbilstoši PTAL 6.panta trešās daļas 1.punkta noteikumiem, un šāds līguma noteikums ir atzīstams par netaisnīgu.

[3.3] Jebkura līzinga līguma būtisks nosacījums ir līzinga priekšmeta nodošana līzinga ņēmēja lietojumā par attiecīgu samaksu. Tā kā no Līzinga līguma 3.4.punkta izriet, ka pieteicēja neatbild par nomas priekšmeta nenodošanu un nodošanas kavēšanos, kā arī pārdevēja saistību

neizpildi, secināms, ka šāds noteikums ir pretrunā pašai līguma būtībai, tādējādi nepamatoti samazinot pieteicējas atbildību. Pieteicējai ir pienākums nodrošināt preces nodošanu patērētājas lietošanā, patērētāja nevar un tai nav iespējams uzņemties risku par preces nepiegādāšanu. Līdz ar to šāds 3.4.apakšpunkta noteikums saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 1.punktu ir atzīstams par netaisnīgu līguma noteikumu.

Tā kā patērētājai ir liegta iespēja izvirzīt pretenzijas pret pieteicēju, secināms, ka šāds līguma noteikums ir pretrunā PTAL 6.panta trešās daļas 3.punkta noteikumiem.

[3.4] PTAL 30.pants paredz patērētājas tiesības gadījumā, ja patērētājs nesaņem preci līgumā noteiktajā termiņā vai ja pakalpojums no patērētāja neatkarīgu apstākļu dēļ nav izpildīts līgumā noteiktā termiņā un patērētājs vairs nav ieinteresēts līguma izpildīšanā, vienpusēji atkāpties no līguma, saņemt samaksāto priekšapmaksu un pieprasīt radīto zaudējumu atlīdzību, izņemot gadījumu, kad pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs ir rakstveidā vienojies ar patērētāju par termiņa nokavējumu. Līdz ar to secināms, ka pieteicēja nav tiesīga paturēt patērētājas veiktus maksājumus gadījumā, ja preces nodošana patērētājai tiek aizkavēta pārdevēja vainas dēļ. Ja pārdevējs nepilda savas saistības, tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību ir pieteicējai, nevis patērētājai, jo tieši pieteicēja ir kreditors, kas maksā pirkuma maksu par preci. Patērētājai nevar uzlikt pat pienākumu atlīdzināt pārdevēja nodarītus zaudējumus, ja viņa nav vainojama pārdevēja rīcībā.

Piemērojot vienlaicīgi Līzinga līguma 3.11.apakšpunkta un Pirkuma līguma 2.3.apakšpunkta noteikumus, pieteicēja saņem pirkuma maksu par preci gan no pārdevēja, gan no patērētājas. Šāda situācija nav pieļaujama, jo saskaņā ar PTAL 5.panta otrās daļas 5.punktu un 6.panta trešās daļas 1.punkta noteikumiem tiek pārkāpts labticīguma princips un patērētājs tiek nostādīts neizdevīgā stāvoklī.

[3.5] PTAL 28.pants patērētājai piešķir īpašu aizsardzību gadījumā, kad viņai ir pārdota līguma noteikumiem neatbilstoša prece, turklāt PTAL 31.pants paredz patērētājas tiesības vienpusēji atkāpties no kreditēšanas līguma. Ievietojot Līzinga līguma 4.2.apakšpunktā ietverto nosacījumu, ka patērētājai obligāti jāsaņem pieteicējas piekrišana pirkuma maksas samazināšanai un Līzinga līguma izbeigšanai, tiek ierobežotas patērētājas tiesības. Tā kā Līzinga līgums paredz pieteicējas atļaujas saņemšanu kā šķērsli patērētājai īstenot savas likumiskās tiesības, saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 3.punktu, Līzinga līguma 4.2.apakšpunkta noteikums uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu. Pieteicēja var pieprasīt patērētājai informēt par šādu prasījumu celšanu pārdevējam, lai pieteicējai saglabājas iespēja vienoties par kārtību, kādā pārdevējs atmaksā pieteicējai iepriekš minētās naudas summas.

[3.6] Līzinga līguma 7.4.apakšpunkta noteikumi ir neskaidri un formulēti sarežģītā un nesaprotamā valodā. Šādu noteikumu redakciju vidusmēra patērētājam grūti saprast, ja tam nav Speciālo zināšanu finanšu

jomā. Atbildētāja norāda, ka ar PTAC lēmumu pieteicējai ir uzlikts pienākums precizēt šo noteikumu, nevis pārtraukt pildīt kā spēkā neesošu. Pieteicējai ir dota pilnīga rīcības brīvība, kā precizēt Līzinga līguma 7.4.apakšpunktu tā, lai saskaņā ar PTAL 6.panta otro daļu vidusmēra patērētājs varētu precīzi un skaidri konstatēt līzinga pirmstermiņa atmaksas priekšnoteikumus.

[4] 2007.gada 23.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts SIA „DnB Nord Līzings" pieteikums par Ekonomikas ministrijas 2007.gada 16.februāra lēmuma Nr. 6100-07-2289 atcelšanu daļā. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie prasījumi.

1) Atcelt pārsūdzēto lēmumu daļā par Līzinga līguma Speciālajos noteikumos iekļautās šķīrējtiesas klauzulas, Līzinga līguma Vispārīgo 2.2.punkta noteikumu, Līzinga līguma Vispārīgo 3.4.punkta noteikumu un Pirkuma līguma 4.2.punkta noteikumu atzīšanu par netaisnīgiem līguma noteikumiem.

2) Atcelt pārsūdzēto lēmumu daļā par pienākuma uzlikšanu pārtraukt pildīt Līzinga līguma Speciālajos noteikumos iekļauto šķīrējtiesas klauzulu, Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2. un 3.4.punkta noteikumus, Pirkuma līguma 4.2.punkta noteikumus un identiska satura noteikumus ar citiem patērētājiem noslēgtajos finanšu līzinga līgumos, kurus pieteicēja un patērētāji nav atsevišķi apsprieduši.

3) Atcelt pārsūdzēto lēmumu daļā par pienākuma uzlikšanu grozīt Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2., 3.4., 7.4.noteikumus un Pirkuma līguma 4.2.punkta noteikumus.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Neviens Latvijas Republikā spēkā esošs normatīvais akts neparedz Vispārīgu aizliegumu izskatīt šķīrējtiesā strīdus ar patērētāju piedalīšanos. Strīdu risināšanas klauzula paredz alternatīvu strīda piekritību pēc prasītāja izvēles – vispārējas jurisdikcijas tiesā vai šķīrējtiesā. Nevienam no strīdu risināšanas veidiem strīdu risināšanas klauzula nedod priekšroku un prasītāja izvēle netiek ierobežota atkarībā no kādiem konkrētiem apstākļiem vai strīda priekšmeta. Šķīrējtiesas process svarīgākajā posmā – izpildu raksta izdošanā – ir pakļauts tiesas kontrolei. Civilprocesa 536.panta sestā daļa paredz, ka tiesa atsaka izpildu raksta izsniegšanu, ja šķīrējtiesas process ir noticis pretēji Civilprocesa likuma D daļas noteikumiem. Turklāt daudzās Eiropas valstīs likums regulē tikai šķīrējtiesas vissvarīgākos jautājumus, paša šķīrējtiesas procesa noteikšanu atstājot pušu ziņā.

[4.2] Līzinga darījums veidojas kā triju dalībnieku tiesisko attiecību kopums, kurā līzinga devējs pēc līzinga ņēmēja lūguma un norādījuma iegādājas no preču pārdevēja lietu, kuru pēc tam nodod līzinga ņēmējam lietojumā. Šim nolūkam līzinga devējs noslēdz divus līgumus – pirkuma vai piegādes līgumu ar lietas pārdevēju un līzinga līgumu ar līzinga

ņēmēju. Līzinga līguma mērķis ir finansēt līzinga objekta iegādi, nevis līzinga devējam iegūt īpašumā līzinga objektu. Līzinga devējs līzinga ņēmējam sniedz pakalpojumu, proti, pēc līzinga ņēmēja pieprasījuma un norādījumiem līzinga devējs finansē līzinga ņēmēja izvēlētā līzinga objekta iegādi. Līzinga līgumā līdzīgi kā kredīta līgumā, gadījumā, ja par kredīta summu iegādātais īpašums ietu bojā, tas neiespaidotu kredīta līguma saistību izpildi.

Tiesības pieteikt no Pirkuma līguma izrietošus prasījumus ir dotas tieši Līzinga ņēmējam. Lai arī juridiski par līzinga objekta valdītāju uzskatāms līzinga devējs, faktiski līzinga objekta valdītājs ir līzinga ņēmējs. Līzinga devēja īpašuma tiesībai uz līzinga objektu vienīgais iemesls ir nodrošinājuma nepieciešamība, un tas arī izskaidro līzinga ņēmēja pienākumu uzņemties visus riskus, kas saistīti ar līzinga objekta neatbilstību tā lietošanas mērķiem un pārdevēja saistību nepienācīgu izpildi.

Līdz ar to Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2. un 3.4.punktu noteikumi ir atbilstoši tiesību normām.

[4.3] Tā kā līzinga devējs no saviem līdzekļiem ir samaksājis pirkuma maksu līzinga objekta pārdevējam, un līzinga objekta pārdevējs ir apņēmies piegādāt līzinga objektu tieši līzinga ņēmējam, līzinga devējs nekontrolē līzinga objekta atbilstību pirkuma līguma noteikumiem. Šādu pienākumu ir uzņēmies līzinga ņēmējs, tāpēc tajos gadījumos, kad pārdevējs nav pienācīgi izpildījis savas saistības saskaņā ar pirkuma līgumu, līzinga ņēmējam rodas tiesības prasīt izbeigt pirkuma līgumu vai prasīt pirkuma maksas samazinājumu. Ja līzinga devējs jau ir samaksājis pārdevējam pirkuma maksu daļēji vai pilnībā, līzinga devējs patur sev tiesības pirms pirkuma līguma izbeigšanas vai pirkuma maksas samazināšanas prasīt no pārdevēja samaksāto līdzekļu atmaksu vai arī starpību, kas veidojas starp samaksāto pirkuma maksu un pirkuma maksu pēc tās samazināšanas.

Pirkuma līgumā ir noteikts līzinga ņēmēja pienākums pirkuma līguma izbeigšanu vai pirkuma maksas samazināšanu saskaņot ar līzinga devēju, lai pirms šo darbību veikšanas līzinga devējam saglabātos iespēja vienoties par kārtību, kādā pārdevējs atmaksā līzinga devējam iepriekš minētās naudas summas. Līdz ar to Pirkuma līguma 4.2.punkts nav atzīstams par netaisnīgu.

[4.4] Līzinga līguma vispārējo noteikumu 7.4.punktā ir skaidri un precīzi noteikta kārtība, kādā līzinga devējs aprēķina patērētājam veicamo maksājumu apmēru, ja pirmstermiņa līzinga maksājumus patērētājs veic citā dienā nekā tā, kurā atbilstoši maksājumu grafikam būtu jāveic nākamais līzinga maksājums. Šāda noteikumu redakcija ir saprotama vidusmēra patērētājam.

[5] Administratīvajai rajona tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā atbildētāja norādīja turpmāk minētos argumentus.

[5.1] Šķīrējtiesas klauzula, kas paredz strīdu izskatīšanu pēc prasītāja izvēles šķīrējtiesā vai tiesā, ir netaisnīgs līguma noteikums, jo gadījumā, ja prasītāja ir pieteicēja un tas prasību iesniedz šķīrējtiesā, patērētājam zūd tiesības uz strīda izskatīšanu Latvijas Republikas tiesu instancēs. Šādā gadījumā sekas ir identiskas „klasiskajai" šķīrējtiesas klauzulai, kas atzīta par netaisnīgu saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 7.punktu – patērētājam ar pieteicējas vienpusēji izstrādātiem tipveida līguma noteikumiem tiek uzspiests šķīrējtiesas process.

Pieteicēja nepamatoti norādīja, ka Civilprocesa likumā iekļauta maksimāla aizsardzība un mehānisms šķīrējtiesas līguma spēkā esamības izvērtēšanai. Tā kā viena no līgumslēdzējām pusēm ir patērētājs, šķīrējtiesas līguma spēkā esamība vispirms vērtējama saskaņā ar PTAL noteikumiem, kas atzīstams par Speciālo normu pret Civilprocesa likumu un kurā PTAC ir paredzētas tiesības izvērtēt ar patērētājiem slēgtos līgumus un tiem piedāvātos līgumu projektus, tā kā patērētājiem civiltiesisko attiecību ietvaros ir nepieciešama augstāka aizsardzība, nekā tas ir paredzēts civiltiesiskos darījumos vispār, līdz ar to pieteicēja nepamatoti atsaucas uz Civilprocesa likuma 536.panta sesto daļu un 534^{1}.pantu. Ja patērētājs pēc šķīrējtiesas sprieduma kļūtu par parādnieku un rajona (pilsētas) tiesa izsniegtu izpildrakstu par šķīrējtiesas spriedumu, patērētājam vairs nebūtu iespēju aizstāvēt savas tiesības, tāpat kā nav iespējams pārsūdzēt šķīrējtiesas lēmumu. Tas būtiski ierobežo patērētāju savu tiesību realizēšanā. Šo iemeslu dēļ PTAL ir paredzētas stingrākas prasības, nekā Civilprocesa likumā, lai tiktu nodrošināta vājākās līgumslēdzējas puses tiesību aizsardzība.

PTAL 6.panta septītajā daļā ir noteikts, ka, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt. Apspriešanai jāizpaužas kā savstarpējai viedokļu apmaiņai, patērētājs ir jāinformē, ka viņam tiek piedāvāts netaisnīgs līguma noteikums, no kura viņam ir tiesības atteikties. Ja šāda apspriešana nav notikusi, patērētājs, kam nav specifisku juridisko zināšanu, līgumu paraksta, bet sekas apzinās tikai tad, kad pieteicēja ir iesniegusi pieteikumu šķīrējtiesā.

Direktīvas 93/13/EEK „Par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos" 8.pants paredz, ka dalībvalstis var pieņemt stingrākus noteikumus netaisnīgu līguma noteikumu jomā, lai nodrošinātu augstāku patērētāju aizsardzības līmeni, līdz ar to pieteicēja nepamatoti atsaucas uz citu Eiropas valstu pieredzi šķīrējtiesas procesa noteikumu regulēšanā.

[5.2] Tiesību doktrīnā ir sniegta finanšu līzinga definīcija – finanšu līzings ir divpusējs darījums starp vienu pusi (līzinga devēju) un otru pusi (līzinga ņēmēju), saskaņā ar kuru pēc līzinga ņēmēja pieprasījuma līzinga devējs apņemas uz piegādes (pirkuma) līguma pamata no trešās personas

(piegādātāja, pārdevēja) iegūt īpašumā līzinga ņēmēja izraudzītu lietu (turpmāko līzinga objektu), kuru uz līzinga līguma pamata nodod līzinga ņēmējam lietošanā, pretī saņemot ikmēneša (ikgada vai citādi noteiktu) maksu. [..] Īpašuma tiesības uz līzinga objektu līzinga ņēmējs var iegūt, līzinga līgumā iepriekš noteiktajā kārtībā nomaksājot līzinga objekta vērtību un izpildot pārējās līgumā paredzētās saistības ar līzinga devēju *(skat. Leja L. Līzinga izpratne un pielietošana Latvijā un Eiropā. Likums un tiesības, 2003, Nr.1.)*

Līdz ar to no līzinga līguma būtības izriet tas, ka viens no galvenajiem līzinga devēja uzdevumiem ir dot līzinga ņēmējam iespēju lietot līzinga objektu, par to saņemot ikmēneša maksājumus. Civillikuma 1591.pants nosaka, „ja ceļ prasību par divpusēja līguma izpildīšanu, prasītājam vai nu jāpiesola pienācīgs izpildījums, vai jāpierāda, ka viņš no savas puses līgumu jau izpildījis". Līdz ar to iepriekšminētajā Civillikuma pantā ir nostiprināts ekvivalences (līdzvērtības) princips, kas liedz pieteicējai pieprasīt veikt līzinga maksājumus pirms automašīna nodota līzinga ņēmējam, pretējā gadījumā nav iespējams runāt par pieteicējas pienākumu iegādāties lietu līzinga ņēmēja uzdevumā un nodot to viņa lietošanā.

Tādējādi pieteicējas pienākums ir nodot nomas priekšmetu patērētāja lietošanā, pretējā gadījumā pieteicējas saistības uzskatāmas par neizpildītām. Tādējādi risks par līzinga objekta piegādes pienākuma neīstenošanu nevar tikt uzlikts līzinga ņēmējam – patērētājam. Liekot nokārtot savas saistības neatkarīgi no līzinga objekta piegādes fakta un liedzot lietot līzinga objektu, patērētājai un citiem patērētājiem, ar kuriem noslēgts šāda satura līgums, tiek liegta iespēja izmantot savas likumīgas tiesības. Turklāt pieteicēja liek veikt maksājumus par pakalpojumu, kas nav patērētājam sniegts.

PTAL 30.panta noteikumi paredz patērētāja tiesības šajā gadījumā vienpusēji atkāpties no līguma un saņemt samaksāto priekšapmaksu. Patērētājam līzinga priekšmeta nepiegādes gadījumā ir tiesības atkāpties no Līzinga līguma un saņemt atpakaļ visas saskaņā ar Līzinga līgumu iemaksātās naudas summas. Savukārt avansa maksājumu, kuru patērētājs ir samaksājis tieši pārdevējam, patērētājam ir tiesības pieprasīt no pārdevēja. Pieteicēja kā automašīnas īpašnieka tiesības ir celt regresa prasību pret automašīnas pārdevēju sakarā ar nodarītiem zaudējumiem.

Pirkuma līgums ir noslēgts starp pieteicēju kā pircēju un SIA „Tehnoauto Latgale" kā pārdevēju. Saskaņā ar Pirkuma līguma 1.punkta noteikumiem var secināt, ka automašīnas iegādi regulē Pirkuma līgums, bet pieteicējas un patērētājas attiecības regulē Līzinga līgums. Tādējādi, ja automašīna netiek piegādāta saskaņā ar Pirkuma līguma noteikumiem, automašīnas pārdevējs atbild par nepiegādi pieteicējas priekšā, nevis patērētājas priekšā, un pieteicējai ir tiesības prasīt samaksas atgriešanu no pārdevēja, nevis patērētājas.

Saskaņā ar Pirkuma līguma 2.3.apakšpunktu Līzinga devējs ir tiesīgs vienpusēji izbeigt Pirkuma līgumu, ja pārdevējs nepiegādā automašīnu vai arī automašīna neatbilst līgumam. Šādā gadījumā izbeidzot Pirkuma līgumu, pārdevējs atmaksā līzinga devējam visas summas, kuras ir samaksātas pārdevējam uz līguma pamata. Saskaņā ar Līzinga līguma 3.11.apakšpunktu ar brīdi, kad līzinga ņēmējs ir pilnīgi atlīdzinājis līzinga devējam visas summas, līzinga ņēmējs iegūst regresa prasības pret pārdevēju. Savukārt, vienpusēji izbeidzot pirkuma līgumu, līzinga devējs vairs nevar nodot regresa prasības līzinga ņēmējam par neesošu saistību. Šajā gadījumā pieteicēja saņem visas samaksātās summas gan no pārdevēja (Pirkuma līguma 2.3.apakšpunkts), gan arī no līzinga ņēmēja (Līzinga līguma 3.11.apakšpunkts), tādējādi līzinga devējs netaisnīgi iedzīvojas uz līzinga ņēmēja rēķina. Tādējādi izveidojas situācija, kurā patērētājs noslēdz līgumu, taču prece pārdevēja vainas dēļ netiek piegādāta, līdz ar to līzinga devējs vienpusēji lauž pirkuma līgumu, kā rezultātā patērētājs nesaņem gan preci, gan pakalpojumu, papildus atlīdzinot arī līzinga devēja veiktos maksājums un līdz ar to tiek nostādīts beztiesiskā stāvoklī.

[5.3] Saskaņā ar PTAL 28.panta pirmās daļas noteikumiem patērētājam ir noteiktas konkrētas tiesības, ja viņam pārdota vai nodota lietošanā līguma noteikumiem neatbilstoša prece, tajā skaitā prasīt preces cenas samazinājumu vai arī atcelt līgumu.

Pirkuma līguma 4.2.apakšpunkts nosaka, ka patērētājai nav tiesību bez pieteicējas rakstveida piekrišanas izbeigt līgumu vai arī prasīt pirkuma maksas samazinājumu. Līdz ar to gadījumos, kad pieteicēja atsaka savu piekrišanu, patērētājai tiek ierobežota iespēja izmantot savas PTAL noteiktās tiesības. Līdz ar to saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 3.punktu Pirkuma līguma 4.2.apakšpunkts ir atzīstams par netaisnīgu līguma noteikumu.

[5.4] Saskaņā ar Ministru Kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumu Nr. 257 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanas līgumu" 18.punktu patērētājam ir tiesības pildīt kredīta saistības pirms noteiktā termiņa un veikt kārtējo maksājumu citā dienā, nekā tas noteikts līgumā. Saskaņā ar Līzinga līguma 7.4.apakšpunktu patērētājam ir tiesības veikt pirms termiņa vienu vai vairākus līzinga maksājumus, tomēr tajā pašā laikā patērētājam (ņemot vērā, ka vidusmēra patērētājam nav attiecīgu Speciālo zināšanu) nav iespējams precīzi un skaidri konstatēt līzinga pirmstermiņa atmaksas priekšnoteikumus, tādējādi apgrūtinot izmantot savas tiesības.

Ņemot vērā PTAL 6.panta otro daļu, līguma noteikumiem ir jābūt pēc iespējas sistēmiski un gramatiski viegli adresātam uztveramiem, savukārt sarežģīti un nepārskatāmi līguma noteikumi traucē patērētājam uztvert no līguma izrietošās tiesības un pienākumus. Ņemot vērā iepriekš teikto, Līzinga līguma 7.4.apakšpunkts ir atzīstams par neskaidru līguma noteikumu.

[6] Administratīvā rajona tiesa ar 2009.gada 23.novembra spriedumu noraidīja pieteikumu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Tiesa konstatēja, ka lietā pastāv strīds par to, vai pieteicēja Līzinga līgumā un Pirkuma līgumā ir iekļāvusi noteikumus, kuri uzskatāmi par netaisnīgiem PTAL 6.panta trešās daļas izpratnē.

[6.2] Tiesa atzina, ka Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2.apakšpunkts daļā, kas paredz, ka „[..] līdz ar to Līzinga ņēmējs uzņemas visu risku, kas saistīts ar Līzinga objekta neatbilstību tā lietošanas mērķiem un pārdevēja saistību nepienācīgu izpildi saskaņā ar Pirkuma līgumu, un visus ar to saistītos zaudējumus" rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam un līdz ar to ir uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu PTAL 6.panta trešās daļas izpratnē.

[6.2.1] Ņemot vērā Pirkuma līguma un Līzinga līguma noteikumus, no kuriem tiesa secināja, ka trešā persona pati ir izvēlējusies konkrētu līzinga objektu (jo abi līgumi ir noslēgti vienlaicīgi un Pirkuma līgumā ir norādīts arī līzinga objekta identifikācijas (šasijas) numurs), tiesa uzskatīja, ka ir pamatoti, ka atbildība par lietas trūkumiem nav uzlikta līzinga devējam, bet gan tās ir patērētāja rūpes un tiesības vērst pret pārdevēju prasījumus, kuri izriet no līguma noteikumiem neatbilstošas preces piegādes.

[6.2.2] Taču, ņemot vērā minēto Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2.apakšpunkta daļas formulējumu kopsakarā ar visiem Pirkuma līguma un Līzinga līguma noteikumiem, tiesa uzskatīja to par tādu, kas rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. Tiesas secinājums ir pamatots ar apstākli, ka neviens Pirkuma līguma un Līzinga līguma noteikums neparedz to, ka Līzinga līguma noteikumi var tikt pārskatīti, ja ir panākts pirkuma maksas samazinājums līzinga objekta trūkumu dēļ, vai līzinga objekta lietošana tā trūkumu dēļ nav iespējama. Gluži otrādi, Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2.apakšpunkts uzliek patērētājam visu risku, kas saistīts ar līzinga objekta neatbilstību tā lietošanas mērķiem un pārdevēja saistību nepienācīgu izpildi saskaņā ar Pirkuma līgumu, un visus ar to saistītos zaudējumus. Tādējādi tiesa uzskatīja, ka minētais Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2.apakšpunkts uzliek patērētājam ne tikai risku par zaudējumiem, kas rodas patērētājam no tā, ka viņam piegādāta prece ar trūkumiem, bet ietver arī to, ka, ja pirkuma maksa tiek samazināta lietas trūkumu dēļ, tad nav pamata pirkuma maksas samazināšanai Līzinga līgumā un pieteicējai ir jāgūst tas ienākums, ko tā sākotnēji ir paredzējusi gūt, noslēdzot Līzinga līgumu.

[6.3] Tiesa atzina, ka Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 3.4.apakšpunkts daļā, kas nosaka, ka „[..] Līzinga devējs nav jebkādā veidā atbildīgs par to, ka līzinga objekts netiek piegādāts (nodots), tiek piegādāts

(nodots) ar nokavējumu vai tiek piegādāts (nodots) neatbilstoši Pirkuma līguma noteikumiem[..]" izslēdz jebkādu līzinga devēja atbildību par lietas nepiegādi un nenodošanu, kas tiesas ieskatā ir pretēji labticīguma prasībām un rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam un līdz ar to ir uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu PTAL 6.panta trešās daļas izpratnē.

[6.3.1] Tiesa konstatēja, ka ar minēto līguma noteikumu pieteicēja kā līzinga objekta īpašniece noņem no sevis jebkuru atbildību par līzinga objekta savlaicīgu piegādi un nodošanu patērētājam. Atsaucoties uz Komerclikuma 463.pantu (2010.gada 1.janvāra redakcijā) tiesa secināja, ka līzinga devējam tomēr ir pienākums veikt darbības, lai nodrošinātu līzinga objekta nodošanu patērētājam.

[6.3.2] Patērētājam kā vājākajam darījuma dalībniekam nav īpašu līdzekļu, ar kuru palīdzību varētu nodrošināt piegādes veikšanu, jo viņam nav iespēju ietekmēt konkrētās preces piegādes izpildi. Savukārt līzinga devējam kā profesionālim un samaksas par līzinga objektu veicējam ir iespējas ietekmēt konkrētās preces piegādi, piemēram, paredzēt to, ka samaksa par līzinga objektu tiks veikta tikai pēc piegādes fakta.

[6.3.3] Papildus tiesa konstatēja, ka Līzinga līgumā un Pirkuma līgumā nav paredzēts tāds līguma noteikums, kurš paredzētu, ka līzinga objekta nepiegādes vai nenodošanas gadījumā līzinga maksājumu grafiks varētu tikt pārskatīts.

[6.4] Tiesa atzina, ka Līzinga līguma Speciālajos noteikumos iekļautā šķīrējtiesas klauzula pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam un līdz ar to ir uzskatāma par netaisnīgu līguma noteikumu PTAL 6.panta trešās daļas izpratnē.

[6.4.1] Tiesa noraidīja pieteicējas argumentu, ka šķīrējtiesas klauzula neierobežo patērētāja tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā un tādējādi nav uzskatāma par netaisnīgu. Tiesas ieskatā Līzinga līguma Speciālajos noteikumos iekļautā šķīrējtiesas klauzula paredz patērētāja izvēles tiesības attiecībā uz iespēju griezties šķīrējtiesā vai vispārējās jurisdikcijas tiesā tikai tad, ja prasītājs ir patērētājs. Savukārt, ja līzinga devējs (pieteicēja) griežas ar prasību pret patērētāju šķīrējtiesā, tad patērētājam nav izvēles iespējas attiecībā uz to, vai viņam nāksies tiesāties šķīrējtiesā vai vispārējās jurisdikcijas tiesā.

[6.4.2] Strīda izskatīšana šķīrējtiesā ir uzskatāma par neatbilstību pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam PTAL 6.panta trešās daļas izpratnē. Strīda izskatīšana šķīrējtiesā prasa no fiziskās personas - patērētāja lielāku juridisko sagatavotību nekā strīda izskatīšana vispārējās jurisdikcijas tiesā, jo patērētājam ir jāpieliek zināmas pūles, lai sameklētu un iepazītos ar šķīrējtiesas reglamentu, statūtiem un nolikumu par izdevumiem. Tiesa konstatē, ka Līzinga līguma pielikumos nav Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesas statūtu, reglamenta un nolikuma par

minētās šķīrējtiesas izdevumiem, kā arī lietā nav pierādījumu, ka trešā persona ar tiem ir iepazīstināta.

[6.4.3] Vispārējās jurisdikcijas tiesā saskaņā ar Civilprocesa likuma normām tiek vērtēta tikai šķīrējtiesas nolēmuma formālā puse, proti, vai šķīrējtiesas procesā ir ievēroti attiecīgie noteikumi, bet netiek vērtēta lieta pēc būtības, proti, netiek izvērtēti konkrētie lietas apstākļi un pierādījumi. Tādējādi strīda izskatīšana šķīrējtiesā ir iespējama tikai vienā instancē, kas no patērētāja prasa ievērojamu kompetences līmeni juridiskajos jautājumos.

[6.4.4] Šķīrējtiesas procesa izdevumos ietilpst ar strīda izskatīšanu saistītās maksas, kā arī šķīrējtiesneša honorārs. Tādējādi patērētājam par šķīrējtiesas procesu var būt jāmaksā naudas summa, kuras apmēru patērētājs nevarēja paredzēt, noslēdzot līgumu par pakalpojuma pirkšanu. Lietā nav pierādījumu, ka trešā persona ir iepazīstināta ar nolikumu par šķīrējtiesas izdevumiem.

[6.5] Tiesa atzina, ka Pirkuma līguma 4.2.apakšpunkts daļā, kas nosaka, ka „[..] Taču neviens no Līguma noteikumiem nedod Līzinga ņēmējam tiesības izbeigt Līgumu vai prasīt Pirkuma maksas samazinājumu bez Pircēja (SIA „DnB Nord Līzings") iepriekšējas rakstveida piekrišanas [..]" ierobežo patērētājam PTAL noteikto tiesību izmantošanu, līdz ar to tas ierobežo vai izslēdz iespēju patērētājam izmantot savas likumīgās prasījuma tiesības gadījumā, kad ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nav izpildījis līgumsaistības vai ir tās izpildījis daļēji. Tādējādi saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 3.punktā noteikto, Pirkuma līguma 4.2.apakšpunkts minētajā daļā pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam un līdz ar to ir uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu PTAL 6.panta trešās daļas izpratnē.

[6.5.1] Ņemot vērā to, ka līzinga devējs ar līzinga ņēmēju ir vienojušies par konkrētu līzinga objekta pirkuma summu, kuru līzinga devējs apņemas finansēt jeb aizdot un no šīs pirkuma maksas finansēšanas līzinga devējs cer saņemt ienākumu procentu veidā, tad ir pamatoti uzskatīt, ka līzinga devējs nav ieinteresēts pirkuma maksas samazinājumā vai pirkuma līguma atcelšanā un pamatoti nav sagaidāms, ka tas varētu dot savu piekrišanu šādam darījumam.

[6.5.2] Tiesa uzskatīja, ka ir pamatoti saņemt līzinga devēja piekrišanu līguma izbeigšanai vai pirkuma maksas samazinājumam tad, ja nepastāv PTAL noteikts pamats līguma izbeigšanai vai pirkuma maksas samazinājumam, savukārt, ja minētais pamats pastāv, tad patērētājam jeb līzinga ņēmējam ir adekvāti noteikt pienākumu informēt līzinga devēju par nodomu noslēgt šādu vienošanos un par šādas vienošanās noslēgšanas faktu un attiecīgi noteikt tiesības prasīt Līzinga līguma noteikumu grozīšanu.

[6.6] Saskaņā ar PTAL 6.panta piekto un sesto daļu noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma

noteikumus. Ja ir apspriesti līguma atsevišķi noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi.

PTAL 6.panta septītā un astotā daļa nosaka, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt.

Tiesas ieskatā, likumdevējs ar netaisnīgo līguma noteikumu apspriešanu ir domājis apzinātu patērētāja uzmanības vēršanu uz līguma noteikumiem, kuri var radīt neatbilstību līguma pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam, lai patērētāja piekrišana šādiem līguma noteikumiem būtu apzināta. Tiesa konstatēja, ka pieteicēja nav iesniegusi pierādījumus tam, ka minētie Līzinga līguma un Pirkuma līguma noteikumi tika apspriesti ar patērētāju, tāpēc PTAC pamatoti ir uzskatījis minētos līguma noteikumus par netaisnīgiem. Tiesas ieskatā līguma parakstīšana nav pielīdzināma līguma noteikumu apspriešanai. Par apspriestu līguma noteikumu ir atzīstams vienīgi tāds līguma noteikums, par kuru līgumslēdzēji savstarpēji apspriežot (savstarpēji apmainoties viedokļiem) ir vienojušies. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda konkrēto līguma noteikumu.

[6.7] Tiesa, izvērtējot Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 7.4.apakšpunktu, atzina, ka tas ir formulēts sarežģītā valodā, kas traucē patērētājam saprast līzinga pirmstermiņa atmaksas noteikumus. Tādējādi tiesa uzskatīja, ka minētais Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 7.4.apakšpunkta formulējums ir pretrunā ar PTAL 6.panta otro daļu.

[6.8] Tiesa atzina, ka, konstatējot, ka atsevišķi Līzinga līguma noteikumi un Pirkuma līguma noteikumi ir netaisnīgi, PTAC ir pamatoti konstatējis, ka minētie līgumu noteikumi var radīt kaitējumu vai zaudējumus trešās personas tiesībām šajā lietā un pamatoti licis pārtraukt pildīt Līzinga līguma Speciālajos noteikumos iekļauto šķīrējtiesas klauzulu, Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2.apakšpunktu daļā, 3.4.apakšpunkta noteikumus daļā, Pirkuma līguma 4.2. apakšpunkta noteikumus daļā, kā arī pārtraukt identiska satura līguma noteikumus ar trešo personu un citiem patērētājiem noslēgtajos finanšu līzinga līgumos, ja minētos noteikumus pieteicēja un patērētāji nav savstarpēji apsprieduši. Tiesa atzina, ka PTAC tiesiski un pamatoti ir uzlicis pieteicējai par pienākumu mēneša laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas grozīt minētos Līzinga līguma un Pirkuma līguma noteikumus, kā arī Līzinga līguma 7.4.apakšpunktu.

[7] 2009.gada 16.decembrī pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 23.novembra spriedumu, lūdzot to atcelt, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] Šķīrējtiesas klauzula neparedz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā. Patērētājam kā prasītājam ir dota izvēles iespēja – nodot strīda izskatīšanu šķīrējtiesā vai vispārējās jurisdikcijas tiesā. Tāpēc nav pamata secināt, ka gadījumā, ja patērētājs vēlas celt prasību pret pieteicēju, patērētājam ir liegta iespēja vērsties ar šo prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Pieteicēja uzskata, ka šķīrējtiesas klauzulu par netaisnīgu un patērētāju tiesības aizskarošu varētu uzskatīt tikai tad, ja tajā būtu noteikts, ka jebkurā gadījumā pieteicēja pēc sava ieskata noteiktu, vai strīds tiek nodots izskatīšanai vispārējās jurisdikcijas tiesā vai šķīrējtiesā.

Pieteicēja norāda, ka gadījumā, ja strīds tiek nodots izskatīšanai Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesā, tad šķīrējtiesnesi, kurš izšķirs strīdu, ieceļ Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesas priekšsēdētājs. Tas nodrošina strīda objektīvu izšķiršanu, līdz ar to uzskatāms, ka Līzinga līgumā ietvertais noteikums par šķīrējtiesnešu iecelšanas kārtību nodrošina šķīrējtiesas procesa objektivitāti un pušu vienlīdzības procesa īstenošanu.

[7.2] Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2.punkts atbilst finanšu līzinga darījuma būtībai. Proti, līzinga ņēmējam ir iespēja pilnībā realizēt savu izvēli un gribu, iegādājoties tieši tādu preci (līzinga objektu), kādu līzinga ņēmējs vēlas, un tieši no tāda pārdevēja, no kāda līzinga ņēmējs vēlas iegādāties attiecīgo preci (līzinga objektu). Pirms līzinga ņēmējs noslēdz līzinga līgumu par preci (līzinga objektu) un uz attiecīgā līzinga līguma pamata tiek noslēgts pirkuma līgums ar preces (līzinga objekta) pārdevēju, līzinga ņēmējam tiek dota iespēja novērtēt attiecīgās preces derīgumu un atbilstību, saņemot no preces (līzinga objekta) pārdevēja vispusīgu un pilnīgu informāciju par līzinga ņēmēju interesējošo preci (līzinga objektu) un tās cenu. Pēc tam, kad līzinga ņēmējs ir izvēlējies preci (līzinga objektu) un preces (līzinga objekta) pārdevēju, līzinga ņēmējs noslēdz līzinga līgumu ar viņa izvēlēto līzinga devēju, lai finansētu līzinga objekta iegādi.

Arī līzinga ņēmēja pati ir izvēlējusies līzinga objektu un pārdevēju. Pēc tam, kad līzinga ņēmēja ir izdarījusi šādu izvēli, viņa ir lūgusi pieteicēju sniegt finanšu pakalpojumu – noslēgt ar pieteicēju finanšu līzinga darījumu ar mērķi finansēt līzinga objekta iegādi no pārdevēja. Kā rezultātā starp pieteicēju un līzinga ņēmēju tika noslēgts līzinga līgums un pirkuma līgums.

Pirkuma līgums ir noslēgts starp pārdevēju, pieteicēju un līzinga ņēmēju. Līdz ar to līzinga ņēmēja ir Pirkuma līguma dalībnieks un viņai ir zināmi Pirkuma līguma noteikumi.

Pieteicējas ieskatā Līzinga līguma 2.2. un 3.4.punkta noteikumi nostāda līzinga ņēmēju tādā pašā stāvoklī, kā tad, ja līzinga ņēmēja kā pircējs, nenoslēdzot attiecīgo finanšu līzinga līgumu ar pieteicēju, pats iegādātos līzinga objektu tieši no pārdevēja. Līzinga ņēmēja būtu līdzīgā stāvoklī arī tad, ja līzinga ņēmēja, saņemot aizdevumu (kredītu) līzinga

objekta iegādes finansēšanai, kā pircējs iegādātos līzinga objektu tieši no pārdevēja. Līzinga ņēmējai būtu pienākums atmaksāt saņemto aizdevumu (kredītu) aizdevējam (kredīta devējam) pilnā apmērā arī gadījumā, ja līzinga ņēmēja, izlietojot attiecīgo aizdevumu (kredītu), samaksātu attiecīgo pirkuma maksu pārdevējam, bet pārdevējs nenodotu līzinga ņēmējai līzinga objektu vai īpašuma tiesības uz to atbilstoši pirkuma līguma, kas noslēgts starp līzinga ņēmēju un pārdevēju, noteikumiem. Tāpat līzinga ņēmējai būtu jāatmaksā attiecīgais aizdevums (kredīts) pilnā apmērā, neskatoties uz to, ka līzinga objektam ir trūkumi vai tam nav noteiktu īpašību.

Līzinga līguma noteikumi par to, ka atbildība par līzinga objekta trūkumiem un īpašībām gulstas uz līzinga ņēmēju, atspoguļo līzinga darījumu būtību un nevar tikt uzskatīti par netaisnīgiem PTAL izpratnē.

[7.3] Nevar uzskatīt par pamatotu PTAC un atbildētājas norādi, ka Pirkuma līguma 4.2.punkta noteikumi ierobežo patērētāja iespējas izmantot tā likumiskās tiesības, ja tam nepiekrīt pietiecēja.

Pieteicēja ir samaksājusi pārdevējam Pirkumā līgumā noteikto pirkuma maksu par līzinga objektu, un pārdevējs savukārt ir apņēmies piegādāt līzinga objektu tieši līzinga ņēmējai. Līdz ar to pieteicēja nekontrolē līzinga objekta atbilstību Pirkuma līguma noteikumiem. Šādu pienākumu ir uzņēmusies līzinga ņēmēja. Tāpēc tajos gadījumos, kad pārdevējs nav pienācīgi izpildījis savas saistības saskaņā ar Pirkuma līgumu, līzinga ņēmējai rodas tiesības prasīt izbeigt Pirkuma līgumu vai prasīt attiecīgo pirkuma maksas samazinājumu. Ja pieteicēja jau ir samaksājusi pārdevējam pirkuma maksu daļēji vai pilnībā, pieteicēja patur sev tiesības pirms Pirkuma līguma izbeigšanas vai pirkuma maksas samazināšanas prasīt no pārdevēja attiecīgās pieteicējas samaksātās naudas summas atmaksu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Pirkuma līgumā ir noteikts līzinga ņēmējas pienākums Pirkuma līguma izbeigšanu vai pirkuma maksas samazināšanu saskaņot ar pieteicēju, lai pirms šo darbību veikšanas pieteicējai saglabātos iespēja vienoties par kārtību, kādā pārdevējs atmaksā pieteicējai iepriekšminēto naudas summu. Līdz ar to nav pamata atzīt attiecīgos Pirkuma līguma 4.2.punkta noteikumus par netaisnīgiem līguma noteikumiem PTAL izpratnē.

[7.4] Pēc pieteicējas domām Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 7.4.punktā ir skaidri un precīzi noteikta kārtība, kādā aprēķināms līzinga ņēmējas veicamo maksājumu apmērs, ja pirmstermiņa līzinga maksājumus līzinga ņēmēja veic citā dienā, nekā tā diena, kurā atbilstoši attiecīgajam maksājumu grafikam būtu jāveic nākamais līzinga maksājums. Pieteicējas ieskatā šādai Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 7.4.punkta redakcijai ir jābūt saprotamai vidusmēra patērētājam. Līdz ar to pieteicēja kā pakalpojuma sniedzēja sniedz patērētājam pilnīgu un patiesu informāciju par piedāvāto pakalpojumu atbilstoši PTAL 17.panta pirmās daļas noteikumiem.

Tādēļ pieteicēja uzskata par nepamatotiem PTAC un atbildētājas izvirzītos argumentus par to, ka Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 7.4.punkts ir atzīstams par neskaidru līguma noteikumu atbilstoši PTAL 6.panta otrās daļas noteikumiem.

[8] Administratīvajai apgabaltiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos atbildētāja papildus norādīja turpmāk minētos argumentus.

[8.1] Argumenti, kas attiecas uz šķīrējtiesas klauzulu pēc prasītāja izvēles, jau tika vērtēti Administratīvajā apgabaltiesā un tika pilnībā noraidīti 2008.gada 30.decembra spriedumā lietā Nr.A42373806 un 2009.gada 15.maija spriedumā lietā Nr.A42615907.

[8.2] Pieteicēja nepamatoti atsaucas uz Komerclikuma D daļas noteikumiem, jo, pirmkārt, tiem nav atpakaļejoša spēka un, otrkārt, pieteicēja arī turpmāk nevarēs piemērot netaisnīgus līguma noteikumus patērētājiem līzinga līgumus, ņemot vērā Komerclikuma 389.panta nosacījumus. Līdz ar to Līzinga līguma 2.2. un 3.4.apakšpunkta noteikumi atzīstami par netaisnīgiem un tādiem, kas ir pretrunā līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principam.

[8.3] Pieteicēja jauc patērētāja izvēles brīvību, saņemot pakalpojumu, kas ir minēta PTAL 4.pantā, un līgumslēdzējpušu gribas izteikumu, kas paredz visu darījuma dalībnieku vēlmju apmierināšanu un ir minēts Civillikuma 1427.pantā. Nevienu komersantu nevar piespiest noslēgt darījumu ar nevēlamu subjektu, un šis privāto tiesību autonomijas princips nenonāk pretrunā ar patērētāja tiesībām novērtēt pakalpojuma derīgumu un atbilstību savai izvēlei un gribai. Tādā veidā patērētājs nevar iegādāties no pārdevēja preci, kuras nav sortimentā, vai saņemt no pieteicējas pakalpojumu, kuru tā nepiedāvā.

[9] Uz tiesas sēdi administratīvā procesa dalībnieki nebija ieradušies. 2010.gada 24.septembrī apgabaltiesā saņemts *V.P.* iesniegums, kurā norādīts, ka veselības stāvokļa dēļ viņa nevarēs piedalīties tiesas sēdē. Pieteikumam nepiekrīt un uzskata, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks un pamatots. 2010.gada 29.septembrī saņemts atbildētājas iesniegums ar lūgumu izskatīt lietu bez atbildētājas pārstāvja klātbūtnes. Atbildētāja pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt. Atbilstoši APL 214.panta pirmajai daļai Administratīvā apgabaltiesa nolēma lietu izskatīt bez administratīvā procesa dalībnieku klātbūtnes.

Motīvu daļa

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[11] Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas Administratīvās rajona tiesas spriedumā ietvertajai motivācijai (*tās atreferējumu sk. šā sprieduma 6.punktā*), atzīstot to par pareizu un pilnībā pietiekamu. Saskaņā ar minēto normu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Ievērojot iepriekš minēto, apgabaltiesa nonāk pie tāda paša secinājuma kā pirmās instances tiesa, ka Ekonomikas ministrijas 2007.gada 16.februāra lēmums Nr. 6100-07-2289 tā pārsūdzētajā daļā ir tiesisks un pamatots.

Tā kā Administratīvā rajona tiesa spriedumā ir pareizi un pilnībā pietiekami argumentējusi, kāpēc Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 2.2. apakšpunkts daļā, kas paredz, ka „[..] līdz ar to Līzinga ņēmējs uzņemas visu risku, kas saistīts ar Līzinga objekta neatbilstību tā lietošanas mērķiem un pārdevēja saistību nepienācīgu izpildi saskaņā ar Pirkuma līgumu, un visus ar to saistītos zaudējumus”, Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 3.4.apakšpunkta noteikumi daļā, kas nosaka, ka „[..]Līzinga devējs nav jebkādā veidā atbildīgs par to, ka līzinga objekts netiek piegādāts (nodots), tiek piegādāts (nodots) ar nokavējumu vai tiek piegādāts (nodots) neatbilstoši Pirkuma līguma noteikumiem [..]”, Līzinga Līguma Speciālajos noteikumos iekļautā šķīrējtiesas klauzula, kā arī Pirkuma līguma 4.2. apakšpunkta noteikumi daļā, kas nosaka, ka „[..] Taču neviens no Līguma noteikumiem nedod Līzinga ņēmējam tiesības izbeigt Līgumu vai prasīt Pirkuma maksas samazinājumu bez Pircēja iepriekšējas rakstveida piekrišanas [...]” ir uzskatāmi par netaisnīgiem līguma noteikumiem PTAL 6.panta trešās daļas izpratnē, un kāpēc Līzinga līguma Vispārīgo noteikumu 7.4.apakšpunkta formulējums daļā, kas nosaka, ka „Līzinga ņēmējam ir tiesības pirms noteiktā termiņa veikt vienu vai vairākus Līzinga maksājumus, paziņojot par to Līzinga devējam vismaz 30 (dienas) iepriekš un tikai saskaņā ar attiecīgo Līzinga devēja izrakstīto rēķinu. Ja Līzinga ņēmējs veic Līzinga maksājumus citā dienā, nekā tā, kura noteikta Maksājumu grafikā kārtējā Līzinga maksājuma veikšanai, Līzinga ņēmējs samaksā Līzinga devējam Procentus, kas tiek aprēķināti par laika posmu līdz dienai, kurā atbilstoši maksājumu grafikam būtu jāveic nākamais līzinga maksājums”, ir pretrunā ar PTAL 6.panta otro daļu, apgabaltiesa uzskata, ka nav nepieciešams norādīt papildu argumentus attiecībā uz pieteicējas apelācijas sūdzības argumentiem, jo atbildes uz tiem jau izriet no Administratīvās rajona tiesas sprieduma. Pieteicēja nepiekrīt pirmās instances tiesas izdarītajiem secinājumiem konkrētajā lietā, taču tas vien, ka pieteicējas apstākļu vērtējums ir atšķirīgs no pirmās instances

tiesas izdarītā apstākļu vērtējuma, nevar būt par pamatu secinājumam, ka pārsūdzētais lēmums un pirmās instances tiesas spriedums ir nepareizs.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309. pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „DnB Nord Līzings" pieteikumu par Ekonomikas ministrijas 2007.gada 16.februāra lēmuma Nr. 6100-07-2289 atcelšanu daļā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā trīsdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja */paraksts/* M.Osmane

Tiesneses */paraksts/* S.Gintere

/paraksts/ V.Zommere

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese M.Osmane
Rīgā, 2010.gada 25.oktobrī